

EBÜ BEKİR ed-DÜKKİ

(bk. DÜKKİ).

EBÜ BEKİR b. EBÜ ÂSİM

(bk. İBN EBÜ ÂSİM).

EBÜ BEKİR b. EBÜ ŞEYBE

(bk. İBN EBÜ ŞEYBE, Ebü Bekir).

EBÜ BEKİR el-ENBÂRİ

(bk. İBNÜ'1-ENBÂRİ).

EBÜ BEKİR el-ESAM

(bk. ESAM, Ebü Bekir).

EBÜ BEKİR el-HADDÂD

(bk. HADDÂD, Ebü Bekir).

EBÜ BEKİR el-HALLÂL

(bk. HALLÂL, Ebü Bekir).

EBÜ BEKİR el-HÂRİZMİ

(bk. HÂRİZMİ, Ebü Bekir).

EBÜ BEKİR b. HAZM

(أبو بكر بن حزم)

Ebü Bekir b. Muhammed b. Amr
b. Hazm el-Ensârî
(ö. 120/738 [?])

Muhaddis tâbi,
hadislerin toplanmasına
yardımcı olan
Medine valisi ve kadısı.

120 (738) yılında seksen dört yaşlarında vefat ettiği rivayeti dikkate alırsa (Vekî, I, 143) 36 (656) yılı civarında doğduğu söylenebilir. Adı ile künyesinin aynı olduğu kaydedilmekte, bazı kaynaklarda ise künyesi Ebü Muhammed şeklinde geçmektedir. Ensarın Hazrecî nisbesiyle de anılmaktadır. Yaşı küçük tâbiilerden olan Ebü Bekir iyi bir öğrenim imkânı elde ederek Hz. Osman'ın oğlu Ebân'dan fıkıh dersleri almış, teyzesi Amre bint Abdurrahman ile Ömer b. Abdülazîz, Abdurrahman b. Avf'ın oğlu Ebü

Seleme, Sâib b. Yezîd gibi ünlü kişilerden hadis rivayet etmiştir. Sahâbî olan dedesi Amr b. Hazm'dan babası vasıtasıyla rivayet ettiği hadislerle dikkati çekmiş, kendisinden oğulları Abdullah ve Muhammed ile amcasının oğlu Muhammed b. Ammâre, Abdurrahman el-Evzâî, Amr b. Dînâr, İbn Şihâb ez-Zührî, Yahyâ b. Saîd el-Ensârî gibi muhaddisler rivayette bulunmuşlardır. Sahâbî Ammâre b. Hazm'in kızı Fâtıma ile evlenmiş, bu evlilikten siyer ve megâzî müellifi Abdullah dünyaya gelmiştir (bk. ABDULLAH b. EBÜ BEKİR b. MUHAMMED).

Ebü Bekir b. Hazm Emevîler döneminde çeşitli idarî görevlerde bulunmuştur. Süleyman b. Abdülmelik onu Medine'ye vali ve kadı olarak tayin etmiş (96/715), bu görevini II. Yezîd devrine kadar beş yıl sürdürmüş, II. Yezîd kendisini valilikten almakla beraber kadılık görevi 118 (736) yılına kadar devam etmiştir. Daha sonra çok kısa bir dönem için tekrar Medine valiliğine getirildiği rivayet edilmektedir. Belâzürî'nin onun Mekke kadılığı yaptığını söylemesi ise bir zühul eserdir.

Ömer b. Abdülazîz, hadislerin derlenmesi konusunda Ebü Bekir b. Hazm'e gönderdiği ünlü fermanında âlimlerin ölüp gitmesiyle ilmin yok olmasından endişe ettiğini söyleyerek Hz. Peygamber'in hadislerini, sünnetlerini, bu arada teyzesi Amre bint Abdurrahman'ın ve Kâsım b. Muhammed b. Ebü Bekir es-Siddîk'in rivayetlerini araştırıp yazmasını istemiştir. Bunun üzerine Ebü Bekir'in harekete geçerek halifenin istediği rivayetleri derleyip kendisine gönderdiği belirtilmektedir. İbn Sa'd, onun Hz. Peygamber'e hizmet eden hür ve köle bütün sahâbîlerin isimlerini ve hücre-i saâdete dair bilgileri toplayıp halifeye gönderdiğini kaydeder (et-Tabakât, I, 497-498, 500). Kendisiyle halife arasında başka konularla ilgili olarak çeşitli yazışmaların geçtiği anlaşılmaktadır. Ömer b. Abdülazîz onu hac emîri olarak da görevlendirmiştir.

Ebü Bekir b. Hazm güvenilir bir muhaddis, aynı zamanda Medine'de kendi döneminin en iyi kadısı idi. İmam Mâlik, Ebü Bekir'in ensardan Medine'de valilik yapan tek şahsiyet olduğunu belirttiikten sonra onun gibi mükemmel bir insan, başarılı bir vali ve kusursuz bir kadı görmediğini söyler. Ebü Bekir oğlu Abdullah ile çok ilgilenir, onu hadis sahasında ilerlemeye, hadisleri tenkît süzgecinden geçirmeye teşvik ederdi. Ab-

dullah, babasının tarih ve megâzî konularına dair rivayetlerini ihtiva eden kitaplarının kaybolduğunu belirtmiştir.

Ebü Bekir b. Hazm'in 100 (718), 110 (728), 117 (735) veya 120 (738) yıllarında vefat ettiği kaydedilmektedir. Ancak 118 (736) yılına kadar kadılık görevine devam ettiğine göre 120 (738) yılında öldüğüne dair olan rivayet ağırlık kazanmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Dârimî, "Muḥaddime", 43; Buhârî, "İlim", 34; İbn Sa'd, et-Tabakât, I, 497-498, 500, 501; V, 346, 348, 364, 368, 391, 400; a.e.: el-mütemmim, s. 124-127; Belâzürî, Fütûh (Fayda), s. 63; Vekî, Aḥbârü'l-kuḍât, I, 135-148, 159, 174-176, 264; İbn Ebü Hâtim, el-Cerḥ ve't-ta'dil, IX, 337; İbn Hibbân, Meşâhîr, s. 76; Hâtib, Takyîdül-ilm, Dimaşk 1949, s. 105-106; Zehebî, A'lâmü'n-nübelâ, V, 313-314; a.mlf., el-İber, I, 117; İbn Hacer, Tehzîbü't-Tehzîb, XII, 38-40; a.mlf., Fethu'l-bârî, Bulak 1300, I, 174; Ceḥşiyârî, el-Vüzerâ ve'l-küttâb, s. 53-54; Mahmûd Yâsîn, "Abdullâh b. Ebî Bekir b. Muḥammed b. 'Amr b. Ḥazm el-Ensârî", Âdâbü'r-râfideyn, VI, Musul 1975, s. 163-166; Ahmed Zeki Safvet, Cemheretü resâ'ili'l-ʿArab, Beyrut, ts. (el-Mektebetü'l-İlmiyye), s. 283-286.

SELMAN BAŞARAN

EBÜ BEKİR İBNÜ'1-ARABİ

(bk. İBNÜ'1-ARABİ, Ebü Bekir).

**EBÜ BEKİR er-RÂZİ,
Ahmed b. Ali**

(bk. CESSÂS).

**EBÜ BEKİR er-RÂZİ,
Muhammed b. Zekeriyâ**

(bk. RÂZİ, Ebü Bekir).

EBÜ BEKİR es-SÜLİ

(bk. SÜLİ, Ebü Bekir).

EBÜ BEKİR eŞ-ŞAFİİ

(أبو بكر الشافعي)

Ebü Bekir Muhammed
b. Abdillâh b. İbrâhîm
el-Bezzâz eŞ-Şâfiî el-Bağdâdî
(ö. 354/965)

Muhaddis ve fakih.

260 (873-74) yılında Dicle yakınlarındaki Cebbül kasabasında doğdu. "Bezâz" lakabını elbise ticareti yaptığı için aldığı rivayet edilir. On altı yaşında iken